

Ordförandes redogörelse på Ungerska Riksförbundets årsmöte
den 31 januari 2004.

Verksamhetsberättelse för verksamhetsår 2003.

På vårt förra årsmöte började jag min redogörelse med att säga: "*Mina damer och herrar, VI FINNS! Och detta är det viktigaste, eftersom det bevisar, att Riksförbundets medlemsföreningar har kunnat förverkliga förväntningarna och uppnå målen som ställdes för dem, vilket redan det räknas som ett gott resultat!*" Jag tycker att detta är det viktigaste även idag, ty vårt förbunds huvudmål är att säkra de ungerska föreningarnas aktivitet i Sverige, och därigenom främja bevarandet av den sverigeungerska gruppens försatta existens.

För att lättare kunna överblicka problemen, kommer jag att diskutera dem i fem grupper:

1. Vår strategiska plan

Den som inte lever bara för dagen, måste ha en uppfattning om framtiden. Med denna tanke höll Riksförbundets styrelse ett möte våren 2000, för att definiera uppgifterna och planerna för vårt förbund, vilka tillsammans skulle skapa för sverigeungrarna möjligheten att bevara sin ungerska kultur.

Vår strategiska plan innehåller åtta punkter. Några av dessa är: modersmålsundervisning, arbete med ungdomen, hjälp till de äldre, sverigeungrarnas juridiska status, rollen av bro mellan Sverige och Ungern och det ungerska folket, skapa de materiella förutsättningarna till vårt föreningsliv, främjandet av sverigeungrarnas kulturella och vetenskapliga aktivitet, och inlemmandet av dessa värden i nationens kulturliv, osv.

Vi har kommit fram till att vi behöver också hjälp utifrån för att förverkliga dessa mål. Under de gångna åren har det tyvärr visat sig att varken i Sverige eller i Ungern har de officiella organen insett det kapital och de möjligheter som ligger i sverigeungrarnas aktivitet. Vi tror därför att vi i den närmaste framtiden måste visa konkreta resultat, vilka bevisar detta påstående och belyser dessa möjligheter även för de officiella beslutsfattarna.

En av förra årets viktiga händelser var vår förhandling med *Integrationsverket* (IV) angående **sverigeungrarnas juridiska status**. Jag har tidigare berättat om detta, här vill jag bara nämna direktör Andreas Carlgrens sammanfattning, där han konstaterade att en så väl genomtänkt, med pragmatiska argument underbyggda framtidsvision har han inte träffat på hos någon annan etnisk grupp. Carlgren ansåg att våra tankar och förslag angående vår minoritets-status vore värt att i praktiken prova med en pilotprojekt, där en europeisk, en sydamerikansk och eventuellt en asiatisk etnisk grupp skulle delta; där vi skulle representera Europa. Han betonade samtidigt, att IV inte är ett beslutande organ och att ett sådant projekt kräver ett politiskt beslut, men

han kan lämna förslag. Han nämnde också att IV tar gärna på sig rollen av medlare mellan den politiska eliten och andra institutioner. Han bad oss att snarast skicka till honom hela materialet i skrift, sedan kan det diskuteras vidare.

Ehuru förhandlingarna gällde huvudsakligen frågan om vår status, hade vi också fått svar på några aktuella frågor. Det finns ett förslag om att vi kanske redan från och med nästa år skulle komma under Kulturministeriets överinseende. I detta fall skulle Kulturministeriet lämna det fortlöpande materiella stödet, medan projektbidragen – i första hand projekt gällande integrationen – skulle förbli vid IV. Vi har klagat över att det finns för litet pengar till projektbidragen och att största delen (c:a 80%) av pengarna ges till svenska institutioner. Andreas Carlgren erkände att det var svårt att se i framtiden, men sannolikt kommer IV-s maktbefogenhet att minska.

En avgörande fråga angående vår relation till den ungerska nationen är möjligheten att förvärva **dubbelt medborgarskap**. Som bekant, har *Europeiska Ungerska Riksföreningars Förbund* i december 2002 i ett memorandum bett om att detta skulle möjliggöras. Man kan hoppas att den sannolikt långa proceduren kommer att förkortas genom att även ungrarna i Karpatenbäckenet har nyligen uttryckt samma önskemål. Detta blir på så sätt en av de viktigaste teman vid MÁÉRT-s [de ungerska folkgruppernas årliga möte] nästa sammankomst.

2. Medlemskapet

Enligt våra stadgar är en av Riksföreningens viktiga uppgifter att sammanföra sverigeungrarna och säkra för dem förutsättningarna för ett föreningsliv. Det gångna året var speciellt för oss: antalet medlemmar har ökat över alla tidigare rekord: det är nu över 5.700. Nya föreningar har bildats, och – tyvärr – några föreningar har upphört. Om vi bara betraktar siffrorna har vi ingen orsak till oro.

Bakom siffrorna finner vi dock att situationen inte är så gynnsam. De **aktiva medlemmarna blir snabbt äldre**; så gott som alla föreningar känner de negativa effekterna av detta. Allt färre är redo att arbeta ideellt. I extremfallet kan detta leda till att en förening upphör, som *Fria Ungrarnas Förening* förra året. Vi beklagar mycket detta, ty denna förening var fanbärare av 1956 års idéer, och en av grundarna av *Ungerska Riksförbundet*. Man kan förstå argumenten som framfördes för upplösande av föreningen, men trots detta måste jag säga att beslutet var överilat; det skulle ha funnits möjligheter att – om än under andra former och struktur – hålla denna förening vid liv.

Ett annat beklagligt faktum är att vi inte lyckades mobilisera **30- och 40-åringarna, som så småningom måste ta över**. Orsaken till detta kan man fundera över: avtagandet av den emotionella bindningen till nationen, bekvämlighet, existentiella faktorer, brist på tid, brist på intresse – eller allt detta tillsammans? Vi kan kanske avfärda det sistnämnda, eftersom det stora antalet – flera hundra – besökare på våra barnprogram visar att det finns både behov och intresse. Vår uppgift i den nära framtiden är att få denna generation att förstå att om dem inte axlar en successivt mera aktiv roll i föreningslivet, kan en situation inträffa när det inte längre kommer att finnas något att axla, och ingenstans att komma till med barnen.

Jag tror att bakom **passiviteten** ligger också den nya situationen: idag kan man åka till Karpatenbäckenet när man vill, och genom TV-sändningarna via satellit har det offentliga livet och kulturen i Karpatenbäckenet blivit tillgängliga för alla.

För dessa problem måste vi inom kort tid hitta någon lösning, för att säkra vårt förbunds fortsatta existens.

3. Våra program och viktigaste tillställningar

Utan program och tillställningar finns inget föreningsliv. Det är därför ingen tillfällighet att Ungerska Riksförbundet lägger stor vikt på dessa och att en betydande del av förbundets budget används till att stödja dem. Trots de minskande materiella möjligheterna har vi även under förra året försökt säkra tillställningar, föredrag och andra program av hög nivå för våra medlemmar. Våra viktigaste och ekonomiskt mest understödda program är sommarlägret organiserat av *Ungerska Ekumeniska Kulturgruppen i Stockholm*, samt modersmåls- och scoutlägren. De är inte bara nyttiga utan också mycket populära. I november har vi åter haft ett **föreningsmöte**, som främjar utbytet av erfarenheter mellan föreningarna.

I våra olika föreningar ordnas varje år **1200 – 1300 program**, vilket måste anses som ett mycket gott resultat. Så gott som alla föreningarna – främst tack vare deras ledare – har starkt bidragit till detta, trots att nästan alla möter en hel del passivitet. Det tycks gå bra i föreningar som har minst fyra – fem entusiastiska ledare och medlemmar; om sådana saknas, går det svårt. Särskilt gäller detta föreningarna vars aktivitet inte är regelbunden, som t. ex. *Transsylvanska Bokvänner*, *Föreningen Ungerska Konstens Vänner*, *Svensk-Ungerska Biståndsföreningen*, *T. Lencses Vänners Stödförening för Föräldralösa Barn*, och *Ungerska Arkivet*. Att dessa föreningar över huvud taget existerar och driver sina viktiga aktiviteter, kan vi tacka ett par ledare för.

Jag måste ge en eloge även till våra övriga föreningar: Från Stockholm till Helsingborg och från Göteborg till Kristianstad har vi mer än två dussin väl fungerande föreningar. Jag skulle vilja nämna alla med namn, tillsammans med deras ledare, eftersom det är deras arbete som möjliggör det så välorganiserade ungerska kulturlivet som vi har i Sverige.

4. Våra officiella kontakter

Vårt arbete och vårt föreningsliv kräver fortlöpande kontakter med officiella organ såväl i Sverige som i Ungern. Dessa kontakter har vi även under förra året lyckats hålla på en nivå som tidigare. Vårt arbete uppskattas i båda länderna, uppfattningen om Riksförbundet är positiv; vi anses vara en förening som utför ett korrekt och målmedvetet arbete för en god sak.

Vi kan dock, som jag redan påpekade det ovan, inte stanna här. För att kunna genomföra allt vi skulle vilja göra för att säkra den sverigeungerska gruppens fortsatta existens måste vi få beslutsfattarna att förstå och acceptera att det är i allas intresse att **sverigeungarna finns**.

På senare tid tycks en process – som utgör en stor fara för alla ungrare – bli allt starkare utanför Ungerns gränser. Allt oftare bevittnar vi händelser som tyder på att de inrikespolitiska motsättningarna i Ungern tränger in även i ungerska kretsar utomlands. Vi har vid upprepade tillfällen bett om det, och jag understryker det nu

med kraft: den politiska eliten i Ungern skall inte närma sig de ungerska grupperna i utlandet med målet att göra partipolitik, den skall inte "exportera" de inrikespolitiska stridigheterna. Ungerska politiker måste kontakta oss i en anda baserad på en nationell strategi som resulterar i sammanhållning, vilket skall säkra vår fortsatta existens. Politiker i Ungern har en historisk skyldighet här, främst för att de ungerska folkgrupperna utanför Ungerns gränser skall kunna leva vidare. Men också för att ungrarna annars inte kommer att motsvara globaliseringens utmaningar eller förväntningarna ställda på dem av EU.

Våra kontakter med våra utländska syster-organisationer fortsätter. Vi deltar aktivt i de västeuropeiska ungerska riksföreningars arbete, och som resultat har vi lämnat in några skrivelser till beslutsfattare i Ungern och i EU angående skyddet av minoriteterna. Vi har deltagit på konferensen i Felsőpulya om minoriteternas problem, och på vår estniska systerorganisations femtonårsjubileum.

5. Vårt arbete för framtiden och uppgifterna som står framför oss

Detta gäller två områden. Även i fortsättningen strävar vi efter att säkra de materiella förutsättningarna för ungerskt föreningsliv i Sverige. På detta område har vår gamla dröm kommit till uppfyllelse: genom förvärvandet av huset i Kristianstad har vi lyckats bygga ut nätet av "bastioner" från norr till syd, vilket vi hoppas kommer att för lång tid framöver säkra det för ungerskt kulturliv nödvändiga hem i Sverige. Vi har hoppats på en snabbare amortering av lånet än vad som blev fallet, men vi kanske kan lita på att med hjälp av lån givna av privatpersoner och genom intäkterna från några tillställningar kommer återbetalningen i framtiden att gå snabbare.

Som jag redan nämnde, är det viktigt att få beslutsfattarna att förstå att bevarandet av den ungerska gruppen i Sverige ligger i allas vår intresse. I detta sammanhang beslöt vi att fira Riksförbundets trettioårsjubileum tillsammans med firandet av Ungerns inträde i EU. Vi har arbetat på detta sedan förra sommaren och nu är det bara frågan om några få dagar innan programmet slutgiltigt blir bestämt.

Ordnandet av vår juridiska status i Ungern och i Sverige är en lång process. Det är dock viktigt för vår existens och blir därför en av de viktiga uppgifterna i år.

Jag måste säga något om styrelsen som valdes förra året. Jag tror att styrelsens arbete var i stort sett framgångsrikt och att det motsvarade medlemmarnas förväntningar. Smärre problem kan förklaras med att det tog tid innan alla hade funnit sin plats, och har lyckats komma med i det gemensamma arbetet. Jag är övertygad om att vår styrelse är i stånd till att genomföra alla de uppgifterna som våra medlemmar med rätta förväntar sig av dem.

Till slut vill jag tacka alla dem som med sitt arbete har bidragit till att året bakom oss var framgångsrikt. Jag ber Gud om kraft och hälsa till att även i år kunna fullgöra våra uppgifter, så att vi även nästa år kan börja redogörelsen med: Vi finns!

Szabolcs Bihari ordförande

Stockholm, den 31 januari 2004.

Översättning: Ferenc Gyulai, Gävle.